Lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle
Kalevi Sorsa -säätiö
Lauri Finér
16.2.2026

Asia: HE 164/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle tulon kohdistamista kiinteälle toimipaikalle koskevaksi lainsäädännöksi

Kalevi Sorsa -säätiö kiittää mahdollisuudesta antaa asiasta lausunto verojaostolle.

Yhteenveto:

- Esityksen tavoite kiinteän toimipaikan tulon kohdentamista koskevan sääntelyn selventämisestä on kannatettava.
- Esitys liittyy kansainväliseen verotukseen ja sen toteutustapa on sidottu OECD:ssa sovittuun menettelytapaan. Tämä on kannatettava toteutustapa, sillä näin turvataan veropohjaa, edistetään tasapuolisempaa verotusta ja parannetaan markkinoiden toimintaa.
- Esityksen soveltamisala on varsin kapea, minkä vuoksi sen vaikutukset julkiseen talouteen ja Suomen veropohjaan jäävät maltillisiksi. Lausunnossa nostetaan esiin myös yleisempiä monikansallisten yritysten verotukseen liittyviä ajankohtaisia ongelmia. Markkinaehtoperiaate johtaa yhä merkittäviin haittoihin. Yhdysvaltojen hallinnon viime aikainen toiminta uhkaa Suomen veropohjaa sekä haittaa kilpailua.

Esityksen tavoitteet ja toteutustapa ovat kannatettavia

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia julkiseen talouteen tai Suomen veropohjaan. Sen sijaan esityksen tavoitteena on mahdollistaa OECD:n vuoden 2010 malliverosopimuksen liiketuloartiklan käyttöönottaminen Suomen verosopimuksissa sekä selkeyttää kiinteiden toimipaikkojen verotusta. Tavoitteet ovat kannatettavia.

Esityksen taustalla on se, että valtiovarainministeriö on käynyt läpi nykyistä asiaa koskevaa lainsäädäntöä ja havainnut, että se vaatii selventämistä. Tältä osin työ on tehty huolellisesti. Tällaista toimintatapaa voidaan pitää ylipäänsä kannatettava, sillä verolainsäädäntö vaatii aika ajoin päivittämistä ja tarkentamista. Pidemmällä aikavälillä tämä vähentää niin viranomaisten kuin verovelvollisten hallinnollista taakkaa ja säästää niiden kustannuksia. Vastaavia selvennystarpeita on muuallakin verolainsäädännössä.

Myös esityksen lähtökohta siitä, että ehdotus seuraa mahdollisimman tarkasti OECD:n mallisopimuksen määräyksiä ja sen tulkintaohjeita on kannatettava. Lakiluonnoksessa noudatetaan tätä periaatetta johdonmukaisesti. Kansainvälisissä tilanteissa voidaan välttää kansainvälistä vajaaverotusta ja moninkertaista verotusta vain, jos säännöksiä sovelletaan ja tulkitaan yhdessä sovitulla tavalla yhdenmukaisesti eri maissa. Tämä johtaa myös tasapuolisempaan verotukseen, mikä edesauttaa tehokasta markkinoiden toimintaa.

OECD:n lähestymistavan olennaisena tavoitteena on, että kiinteiden toimipaikkojen verotus olisi mahdollisimman lähellä erillisten konserniyhtiöiden verotusta. Verotuksen tasapuolisuuden näkökulmasta tämä on hyvä lähtökohta ja on perusteltua, että se tuodaan esityksellä vahvemmin myös Suomen lainsäädäntöön. Tämä vähentää myös tarvetta verosuunnitteluun ja säästää siten kustannuksia sekä hallinnollista taakkaa ja näin tehostaa taloutta.

Kalevi Sorsa säätiö

Muita esitykseen liittyviä havaintoja: Markkinaehtoperiaate aiheuttaa yhä ongelmia – Yhdysvaltojen toiminta haittaa maailmantaloutta ja uhkaa myös Suomen veropohjaa

Esitys koskee monikansallisten yritysten verotusta, joka nojaa niin kutsuttuun markkinaehtoperiaatteeseen myös muiden kuin kiinteiden toimipaikkojen kohdalla. Periaatteen soveltamiseen liittyy yhä monia ongelmia, jotka haittaavat markkinoiden toimintaa ja uhkaavat valtioiden veropohjia. Niiden käsittely on jätetty esityksen ulkopuolella, sillä se on luonteeltaan rajattu. Tätä voidaan pitää perusteltuna ratkaisuna. Esitämme lausunnossa kuitenkin muutamia havaintoja kansainvälisen verotuksen tämänhetkisistä ongelmista.

OECD:n ja Suomen lainsäädännön mukainen *markkinaehtoperiaate* mahdollistaa edelleen voitonsiirtoa matalan verotuksen maihin myös Suomesta. Nimestään huolimatta markkinaehtoperiaatteen mukaisella siirtohintojen määrittelyllä ei ole juuri mitään tekemistä oikean markkinoilla tapahtuvan hinnoittelun kanssa. Markkinoilla hinnat määräytyvät joko neuvotteluissa tai avoimilla kauppapaikoilla. Sen sijaan markkinaehtoperiaatteen mukaiset siirtohinnat määritellään OECD:n menetelmien mukaan, mikä antaa kansainvälisille konserneille laajat mahdollisuudet siirtää voittojaan matalan verotuksen maihin.

Tämä ongelma koskee yhtä lailla konserniyhtiöitä kuin monikansallisten konsernien kiinteitä toimipaikkoja. Perimmäinen kysymys liittyy siihen, että monikansallisen yrityksen johdossa voidaan vaikuttaa ratkaisevasti siihen, minne konsernin avainhenkilötoiminnot, riskit ja aineeton varallisuus sijoitetaan, ja tämä edelleen vaikuttaa siihen, minne konserniyhtiöiden ja kiinteiden toimipaikkojen voitot kertyvät. Lisäksi markkinaehtoperiaatteen soveltaminen edellyttää verrokkitietoja hinnoittelusta riippumattomien yritysten välillä. Tällaista tietoa on vain rajallisesti saatavilla ja sen laatu on verrattain heikkoa. Tämä johtuu siitä, että yritysten väliset sopimukset ovat yleensä salaisia.

Näitä ongelmia on paikattu kansallisesti erilaisilla aggressiivista verosuunnittelua rajoittavilla säännöksillä, kuten korkovähennysrajoituksella (EVL 18 a §), väliyhteisölailla ja veronkiertosäännöksellä (VML 28 §). Näihin säädöksiin liittyy kuitenkin edelleen porsaanreikiä.

Ongelmiin on puututtu myös kansainvälisesti finanssikriisin jälkeen etenkin OECD:n niin kutsutussa BEPS-hankkeessa (Base Erosion and Profit Shifting). EU:n veronkiertodirektiivi ja Suomessakin vuonna 2024 toimeenpantu monikansallisten yritysten 15 prosentin vähimmäisvero ovat ehkäisseet merkittävästi markkinaehtoperiaatteesta aiheutuvia ongelmia. Ne siis ehkäisevät voitonsiirtoa ja samalla asettavat kansallisesti toimivat pienemmät yritykset tasapuolisempaa asemaan monikansallisten suuryritysten kanssa.

Kansainvälisen verotuksen ongelmien ratkaisussa on siis otettu merkittäviä edistysaskelia viimeisen vuosikymmenen aikana. Nyt kehityksessä on nähtävissä kuitenkin myös uhkia.

Yhdysvallat oli presidentti Bidenin kaudella keskeisessä roolissa, kun edellä mainitusta minimiverosta sovittiin yli sadan maan kesken. Siitä huolimatta Yhdysvallat ei ole toimeenpannut sitä kansallisesti. Tällä ei ollut minimiveron kannalta ratkaisevaa merkitystä, sillä aiemmassa tilanteessa muut maat olisivat usein perineet minimiveron Yhdysvaltain sijaan.

Presidentti Trumpin kaudella tilanne on kuitenkin muuttunut. Viimeisimpänä Yhdysvallat painosti OECD:ssa muut maat ratkaisuun, jossa minimivero ei enää koske yhdysvaltalaisia konserneja.

Kalevi Sorsa säätiö

Tämä heikentää minimiveron vaikutusta ja uhkaa myös Suomen veropohjaa sekä kilpailukykyä. Ratkaisua voidaan pitää myös demokratian kannalta ongelmallisena, sillä asiaa ei ole käsitelty kansallisissa parlamenteissa, esimerkiksi Suomen eduskunnassa. Asian toimeenpanoa koskeva esitys niin kutsutusta rinnakkaismallipaketista on tulossa eduskuntaan lähiaikoina (ministeriön lausuntokierros päättyi 4.2.2026)

Suomen on aiheellista jatkossa turvata veropohjaansa sekä kehittää oikeudenmukaista ja tehokasta kansainvälistä verojärjestelmää niin kansallisella sääntelyllä kuin osallistumalla aktiivisesti kansainväliseen veroyhteistyöhön niin EU:ssa, OECD:ssa kuin YK:ssa. Yhdysvaltojen painostukseen alistuminen haittaa viime kädessä markkinoiden ja suomalaisten yritysten toimintaa. Se heikentää myös Suomen ja EU:n suvereniteettia. EU:lla ja YK:n uuden verosopimuksen neuvotteluihin sitoutuneilla mailla on riittävä neuvotteluvoima Yhdysvaltojen kanssa. Sitä olisi syytä käyttää.

Toinen ongelma liittyy siihen, että markkinaehtoperiaatteen soveltaminen on verraten vaivalloista ja kallista etenkin pienemmille yrityksille. Tämä koskee myös kiinteän toimipaikan tulon määrittämistä. Ratkaisu voisivat olla erilaiset kaavamaiset voitonjakomallit, joita komissio on esittänyt EU-tasolla. Parhaimmillaan niillä voitaisiin myös lopettaa nykymuotoinen voitonsiirto ja uudistaa monikansallisten yritysten verotusta tehokkaammaksi ja oikeudenmukaisemmaksi.

Kunnioittaen,

Lauri Finér
toiminnanjohtaja
Kalevi Sorsa -säätiö
lauri.finer@sorsafoundation.fi